

Terviseministri määruse „Tervise Arengu Instituudi põhimäärus“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Tervise Arengu Instituudi (edaspidi TAI) põhimäärus on kehtestatud 2003. aastal, kui ühendati Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut, Eesti Tervisekasvatuse Keskus ning Rahvatervise ja Sotsiaalkoolituse Keskus.¹ Tänapäevaks on toona ühendatud asutused omavahel täielikult integreerunud ning tegutsetakse ja arenetakse ühtse organisatsioonina. Samuti on TAI-le aja jooksul antud uusi ülesandeid, mis TAI kehtivas põhimääruses ei kajastu. Uue põhimäärusega täpsustatakse TAI tegevusvaldkonda ja ülesandeid ning TAI teadusnõukogu pädevust ja ülesandeid. Põhimääruse teksti ajakohastamisel on arvesse võetud rahvusvahelise riiklike rahvatervishoiu instituutide assotsiatsiooni International Association of National Public Health Institutes (edaspidi IANPHI) raporti soovitusi TAI tegevusvaldkondade ja teadusnõukogu ülesannete kindlaks määramisel. IANPHI tegi 2022. aasta sügisel läbi TAI välishindamise, et analüüsida TAI rolli ja tegevusi Eesti tervishoiusüsteemis ja oluliste rahvatervishoiu ülesannete täitmisel ning teha ettepanekuid TAI edasiseks arendamiseks.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna juhataja Heli Laarmann. Eelnõu ja seletuskirja kavandi on välja töötanud TAI tugikeskuse juht Marlen Piskunov (tel. 5352 3094, marlen.piskunov@tai.ee) koostöös TAI teadusdirektori Kaire Innose, arendusjuhi Airi Mitendorfi, terviseandmete keskuse juhi Evar Ojasaare, kommunikatsioonikeskuse juhi Valdo Jahilo, uimastite ja sõltuvuste keskuse juhi ning tervise ja heaolu edendamise keskuse juhi kt Aljona Kurbatova ja direktori Annika Veimeriga. Eelnõu sisulised arutelud on toimunud TAI teadusnõukogus, kuhu kuuluvad TAI esindajate kõrval ka Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli teadlased, Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Terviseameti ja Sotsiaalministeeriumi esindajad.

Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Susanna Jurs.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga. Eelnõuga kehtestatakse Tervise Arengu Instituudi põhimäärus uues redaktsioonis.

Eelnõu on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs käesoleva seletuskirja 4. punktis.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest peatükist ja 13 paragrahvist.

Eelnõu 1. peatükk. Üldsätted.

Eelnõu § 1 sätestab TAI kui Sotsiaalministeeriumi hallatava riigi teadus- ja arendusasutuse. TAI tegutseb teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse (TAKS), teiste seaduste ja rahvusvaheliste lepingute alusel. Võrreldes kehtiva põhimäärusega jäetakse tekstist välja lause, mille järgi on TAI Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi, Eesti Tervisekasvatuse Keskuse ning Rahvatervise ja Sotsiaalkoolituse Keskuse õigusjärglane. Nimetatud asutused on tänapäevaks integreerunud üheks Tervise Arengu Instituudiks nii sisuliselt kui vormiliselt ning TAI on

¹ [Sotsiaalministeeriumi hallatavate riigiasutuste ümberkorraldamine–Riigi Teataja.](#)

omakorda edasi arendanud oma tegevusi ja teenuseid, mis ei tulene enam otseselt tema õigusjärglusest. Seetõttu ei ole põhimääruse tekstis asjakohane rõhutada asutuste õigusjärglust.

Eelnõu § 2 sätestab, et TAI-l on väikese riigivapi kujutise ja oma nimega pitsat, samuti oma logo, mida ta võib kasutada dokumendiplangil ning muul asutuse trükisel ja meenel.

Eelnõu § 3 sätestab TAI rahastamise. Põhimääruses täpsustatakse, et TAI tegevust rahastatakse riigieelarvest, põhitegevusega seotud tasulistest teenustest saadud tulust, programmide ja projektide täitmiseks eraldatud vahenditest ja muudest laekumistest. See on kooskõlas TAKS § 14 lõikega 1, mille alusel rahastatakse teadus- ja arendusasutusi riigieelarvest, sihtannetustest, teadus- ja arendusasutuste teadusteemade majandustegevusest laekuvast tulust ja muudest allikatest. Kehtivas põhimääruses on rahastamist puudutav regulatsioon esitatud §-s 13 ning finantseerimist puudutav on sätestatud pikemalt ja osaliselt dubleerivalt. Uus sõnastus kaotab dubleerimise ning paigutab rahastusega seonduva üldsätete alla.

Eelnõu § 4 määrab, et TAI on aruandekohustuslik valdkonna eest vastutava ministri (edaspidi minister) ees, kes suunab ja koordineerib TAI tegevust ning teeb tema tegevuse üle teenistuslikku järelevalvet. Aruandlust ja järelevalvet puudutav on kehtivas põhimääruses sätestatud §-s 14. Uues põhimääruses on vastav regulatsioon toodud üldsätete alla ja sõnastatud selliselt, et tuleks välja ministeeriumi kui poliitikakujundaja ja sellest tulenevalt suuniste andja ning tegevusvaldkonna ja ülesannete määraja roll.

Eelnõu § 5 järgi asub TAI Tallinnas ja Tartus. Võrreldes kehtiva põhimäärusega ei ole asukoht määratud aadressi täpsusega, et võimaldada asutusele suuremat paindlikkust oma asukoha valikul ja lähtuda reaalsest vajadusest ja võimalustest. Samuti ei ole enam eraldi mainitud struktuuriüksusi, mis ei paikne TAI asukohas. TAI kasutuses on tänasel päeval küll ruumid Tartus, kuid seal ei asu eraldi konkreetset struktuuriüksust. TAI töökorralduses lähtutakse põhimõttest, et töotajaid värvatakse lähtuvalt nende erialateadmistest ja võimaluse korral võimaldatakse neil töötada seal, kus neile kõige paremini sobib. Seega võib näiteks Tartusse sattuda tööle erinevate struktuuriüksuste töotajaid.

Eelnõu 2. peatükk. Tegevusvaldkond ja ülesanded.

Eelnõu § 6 määrab kindlaks TAI tegevusvaldkonnad, mis on tervise ja heaolu edendamiseks, haiguste ennetamiseks ja tõrjeks ning riikliku tervisepoliitika kujundamiseks kvaliteetsete ja ajakohaste terviseandmete ja tõenduspõhise teabe kogumine ja analüüs, kõrgetasemeline teadmusloome ning tulemuslike ja innovaatiliste lahenduste väljatöötamine ja rakendamine. Lahendused, seal hulgas teenused, mis ei vaja enam suuremahulisi arendusi ega muudatusi, antakse üle asjaomastele rakendusasutustele. Nii näiteks on TAI poolt välja arendatud tubakast loobumise nõustamise ja alkoholi liigtarvitamisel pakutavad nõustamis- ja raviteenused väljaarendamise ja esmase rakendamise järel üle antud Tervisekassale. Kehtivas põhimääruses on eraldi välja toodud põhitegevus ja põhieesmärk. Eelnõu tekstis on need kaks kokku nimetud tegevusvaldkonnaks. Võrreldes kehtiva põhimäärusega on selgemini välja toodud TAI roll lisaks terviseandmete kogumisele ja analüüsile ka tõenduspõhise teabe kogujana, et pakkuda tuge tõenduspõhise riikliku tervisepoliitika kujundamisel. Samuti on eraldi välja toodud TAI roll innovaatiliste lahenduste väljatöötamisel ja rakendamisel. Rakendamisenä käsitatakse siinjuures ka nende lahenduste katsetamist praktikas, katsetatud lahenduste edasiarendamist vastavalt katsetamise tulemustele ja valmis lahenduste juurutamist tervisesüsteemi tavapärase osana.

Eelnõu § 7 sätestab TAI ülesanded. Ülesanded on seotud tegevusvaldkonnaga, mistõttu ei ole vajadust üle korrata, mis valdkonnas TAI tegevusi teeb. Sätte järgi on TAI ülesanded:

- 1) rahvastiku tervise ja heaolu ning neid mõjutavate tegurite seire, analüüs ja teadustöö;
- 2) teadustöö tegemiseks, tervise- ja sotsiaalkaitse arendamiseks ja juhtimiseks vajalike andmekogude moodustamine ja pidamine, uuringuandmete kogumine, nende analüüs ja kättesaadavuse korraldamine;
- 3) riigi infosüsteemi kuuluvate tervisevaldkonna andmekogude pidamine ja arendamine, mille vastutavaks või volitatud töötajaks TAI on määratud;

- 4) tervisestatistika tegemine, s.o kõik toimingud, mis on seotud tervisestatistika jaoks andmete kogumise, nende statistilise töötlemise, analüüsi, levitamise ja säilitamisega ning nimetatud tegevuste arendamisega;
- 5) tervisesüsteemi² toimivuse hindamise indikaatorite väljatöötamine ja seire;
- 6) iga-aastase rahvastiku tervise aruande koostamine;
- 7) eri valdkondade poliitiliste muudatuste, otsuste ja meetmete heaolu ja tervisega seotud mõjususe ja kuluefektiivsuse hindamine;
- 8) eri valdkondade sekkumiste, sealhulgas teenuste arendamine, toetamine, esmane rakendamine, hindamine ning rakendamise ja hindamise koordineerimine;
- 9) ettepanekute tegemine ja osalemine eri valdkondade poliitika, strateegiate ja arengukavade koostamisel ja elluviimisel;
- 10) riiklike ja välisrahastusel põhinevate programmide väljatöötamine ja neis osalemine, nende koordineerimine ja elluviimine, strateegiate rakendamiseks vajalike tegevuskavade väljatöötamine ja elluviimine;
- 11) ekspertabi osutamine rahvastiku tervise- ja sotsiaalkaitse küsimustes;
- 12) osalemine riiklikus ja rahvusvahelises teadus- ja arendustegevuses;
- 13) asutuse põhitegevusega seotud valdkondades riigi esindamine Euroopa Liidu ja rahvusvahelistes organisatsioonides, töörühmades, võrgustikes ja komiteedes, sealhulgas Euroopa Liidu Uimastiametis (EUDA), Eurostatis ja rahvusvahelises riiklike rahvatervishoiu instituutide assotsiatsioonis (IANPHI);
- 14) spetsialistide teadmiste ja oskuste arendamine ja koolituste korraldamine asutuse põhitegevusega seotud valdkondades;
- 15) meditsiini terminoloogia ning tervishoiu-, rahvatervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna terminoloogia arendamine;
- 16) klassifikaatori omanikuna klassifikaatori arendamise, juurutamise ja semantilise koosvõime eest vastutamine;
- 17) muude ministeeriumi või TAI teadusnõukogu antud ülesannete täitmine. Siinjuures on muu hulgas silmas peetud ka poliitikakujundamise toetamiseks vajalike töörühmade moodustamist ja juhtimist.

Võrreldes kehtiva põhimääruse tekstiga on sõnastust lihtsustatud, mis parandab TAI ülesannetest arusaamist ning kaotatud on dubleerivad ülesanded. Lisandunud on mõned uued ülesanded, millega TAI reaalset tegeleb või milles soovitakse TAI tegevusi arendada.

Esiteks – riigi infosüsteemi kuuluvate tervisevaldkonna andmekogude pidamine ja arendamine, mille vastutavaks või volitatud töötlejaks TAI on määratud. TAI haldab kuut riigi infosüsteemi kuuluvat tervisevaldkonna andmekogu: 1) raseduse infosüsteem; 2) narkomaaniraviregister; 3) surma põhjuste register; 4) tuberkuloosiregister, 5) vähiregister, 6) vähi sõeluuringute register. Väljatöötamisel on viljatusravi registriga seonduv dokumentatsioon ja tehnilised lahendused uue registri loomiseks. Kuna tervisevaldkonna andmekogude pidamine ja arendamine hõlmab suure osa TAI ressurssidest, on asjakohane see ülesanne ka põhimääruses sätestada.

Teiseks – tervisestatistika tegemine on kehtivas põhimääruses küll TAI ülesandena sätestatud, kuid see määratlus on pikk ja segane ning sisaldab endas ka tervisestatistikaalase töökorraldusega seonduvat. Eelnõus on eesmärk konkreetselt määrata ülesanne, milleks on tervisestatistika tegemine, s.o kõik toimingud, mis on seotud tervisestatistika jaoks andmete kogumise, nende statistilise töötlemise, analüüsi, levitamise ja säilitamisega ning nimetatud tegevuste arendamisega. Tervisestatistika tegemise ülesande määramisel on lähtutud riikliku statistika seaduse § 6 analoogiast, mis selgitab, mida mõeldakse riikliku statistika tegemise all. Riikliku statistika tegemine hõlmab kõiki toiminguid, mis on seotud riikliku statistika jaoks andmete kogumise, nende statistilise töötlemise, analüüsi, levitamise ja säilitamisega ning nimetatud tegevuste arendamisega. Statistiline töötlemine on statistikametoodikale vastav andmete korrastamine ja ettevalmistamine statistiliseks analüüsiks, sealhulgas üksikandmete teisendamine,

² Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 kohaselt on tervisesüsteem riigi poliitilises ja institutsioonilises raamistikus kõigi nende avalik-õiguslike ja eraorganisatsioonide, asutuste ja ressursside kogum, mille esmane ülesanne on parandada, säilitada ja taastada tervist.

kontrollimine, parandamine, andmete seostamine ja lisanäitajate arvutamine. Tervisestatistika tegemise raames kogutakse ja analüüsitakse andmeid tervise ja tervisega seonduva kohta. Andmeid kogutakse ja analüüsitakse nii inimese tervise kui ressursi kohta kui ka tervisega seotud tegevuste või süsteemi kohta. TAI ei ole praegu määratud riikliku statistika tegijana. Samas on ta sisuliselt kujunenud riikliku tervisestatistika tegijaks. TAI rakendab tervisestatistika tegemisel riikliku statistika tegemisele sätestatud nõudeid ja järgib ka Euroopa Liidu statistikaameti Eurostat tegevusjuhiseid statistika tegemiseks. Muu hulgas on ta statistika tegemisel statistiliste meetodite valimisel sõltumatu. Samuti esindab TAI rahvusvaheliselt Eesti tervisestatistika valdkonda osaledes nii rahvusvaheliste organisatsioonide töörühmades kui ka esitades riigi nimel andmeid rahvusvahelistesse andmebaasidesse (Euroopa Liidu Statistikaamet – Eurostat, Maailma Terviseorganisatsioon – WHO Health-For-All Database ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon – OECD).

Kolmandaks – eri valdkondade poliitiliste muudatuste, otsuste ja meetmete tervisega seotud mõjuanalüüside tegemine. Tegemist on TAI poolt arendatava uue tegevussuunaga, millega hinnatakse rahvastiku haiguskoormuse ja tervisekäitumise kulu ühiskonnale, aga ka erinevate sekkumiste mõjusust ja kuluefektiivsust. Selles osas ei panustata mitte ainult tervise- ja sotsiaalkaitsevaldkonna poliitikasse, vaid tehakse laiemalt koostööd teiste valdkondade ja ministeeriumitega. Lähtutakse põhimõttest „tervis igas poliitikas“. Nii võivad heaolu ja tervisega seotud aspekte mõjutada ka näiteks kultuuri-, haridus- või majanduspoliitilised otsused ja meetmed. Näiteks on TAI pakkunud oma teadmused Sotsiaalministeeriumile ja Kultuuriministeeriumile liikumisega seotud mõjude hindamisel liikumise valdkonnas ning Haridus- ja Teadusministeeriumile liikumisõpetuse ümberkujundamiseks haridusasutustes. TAI osaleb Vabariigi Valitsuse 08. novembri 2022. a määrusega nr 108 „Ennetusnõukogu koosseis, juhtimine ja töökord“ moodustatud ennetusnõukogu töös. Ennetusnõukogu nõustab Vabariigi Valitsust valdkonnaülese ennetuse, kriminaal-, narko- ja lastekaitsepoliitika küsimustes. Ennetusnõukogusse kuuluvad kuus ministrit ja 16 eri asutuse või institutsiooni esindajad eri valdkondadest. TAI panustab oma teadmusega eri valdkondade ennetusmeetmete väljatöötamisse ja nende tõhususe hindamisse, juhtides ennetusnõukogu nõustava teadusnõukogu tööd. TAI kaudu antakse ennetusnõukogule ekspertteadmisi valdkonnaülese ennetuse hetkeseisust ja vajadustest.

Neljandaks – täpsustatud on rahvusvahelist koostööd käsitlevat punkti. Lisaks üldisele määratlusele, mille kohaselt esindab TAI oma põhitegevusega seotud valdkondades riiki Euroopa Liidu ja rahvusvahelistes organisatsioonides, töörühmades, võrgustikes ja komiteedes, on eraldi ära märgitud TAI osalus Euroopa Liidu Uimastiametis (EUDA), Euroopa Liidu Statistikaametis (Eurostat) ja rahvusvahelises riiklike rahvatervishoiu instituutide assotsiatsioonis (IANPHI).

Viiendaks – meditsiiniterminoloogia ning tervishoiu-, rahvatervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna terminoloogia arendamine ning klassifikaatori omanikuna klassifikaatori sisulise arendamise, juurutamise ja semantilise koosvõime eest vastutamine. Tegemist on ülesannetega, millega TAI on sisuliselt juba mõnda aega tegelenud, kuid mis seni ei ole olnud põhimääruses kajastatud. TAI juhib meditsiiniterminoloogia kompetentsikeskuse tööd, mille ülesanded on: 1) arstiteadusliku, õenduse ja tervishoiu terminoloogia loomine, täpsustamine ja ühtlustamine; 2) valdkondliku terminoloogiatöö ja terminoloogiahalduse korraldamine; 3) terminoloogiatöös ühtse kokkuleppeprotseduuri juurutamine; 4) rahvusvaheliste terminoloogiate, klassifikaatorite, loendite jms eestindamine, kohalike loendite ühtlustamine; 5) andmekvaliteedi tagamises osalemine terminoloogiapartnerina; 6) upTISI meeskonnas osalemine terminoloogiapartnerina; 7) klassifikaatorite ja koodiloendite koordinatsioonikogus osalemine terminoloogiapartnerina; 8) terminipäringutele vastamine, terminisoovituste andmine; 9) erialaste uurimistööde, artiklite, tõlgete jms terminoloogiline nõustamine ja 10) terminite andmebaasi haldamine.

Täpsustatud on ka rahvatervishoiu- ja sotsiaalkaitsevaldkonna sekkumiste, sealhulgas teenuste arendamise ja rakendamisega seotud ülesande sõnastust. Sõnaselgelt on välja toodud, et muu hulgas toetab TAI ka rahaliselt tegevusi, mis panustavad rahvatervishoiu ja sotsiaalkaitse valdkondlikesse sekkumistesse. Näiteks maksab TAI rahalist toetust maakondlikele arendusorganisatsioonidele terviseedenduse korraldamiseks paikkondades.

Eelnõu 3. peatükk. Juhtimine

Eelnõu § 8 sätestab, et TAI-d juhib ja esindab direktor.

Eelnõu § 9 sätestab direktori ülesanded. Võrreldes kehtiva põhimäärusega on eraldi punktina välja toodud direktori ülesanne tagada TAI-s sisekontrollisüsteemi rakendamine ja kehtestab tasuliste teenuste eest võetav tasu ning selle määramise alused ja kord. Samuti on selguse huvides täpsustatud, et TAI direktor kinnitab TAI vajaliku detailsusega tööplaanid ning tulude ja kulude eelarveread. Muus osas on ülesanded sisuliselt samad, mis kehtivas põhimääruses, kuid sõnastust on värskendatud.

Eelnõu § 10 sätestab, et TAI teadus- ja arendustegevustega seotud küsimuste lahendamiseks moodustatakse viie- kuni üheksaliikmeline teadusnõukogu, mille koosseisu kinnitab TAI direktori ettepanekul minister. Võrreldes kehtiva põhimäärusega on teadusnõukogu liikmete seast välja jäetud TAI teadussekretär. Teadussekretäri peamine ülesanne teadusnõukogu kontekstis on teadusnõukogule materjalide ettevalmistamine ja teadusnõukogu koosolekute tehniline teenindamine. Teadussekretäri väljajätmine teadusnõukogu hääleõiguslike liikmete seast annab võimaluse anda teadussekretäri roll ka sellisele TAI töötajale, kes ei ole juhtivteaduri ametikohal (tehnilise töötaja ülesannete täitmine on juhtivteaduri ressursi ebamõistlik kasutamine). Samuti annab muudatus võimaluse teadussekretäri töökogemuse saamiseks sellele ametikohale roteerida erinevaid TAI töötajaid, kuna tegemist ei ole täiskoormusega ametikohaga. TAI esindajate vähendamine teadusnõukogu koosseisus on kooskõlas IANPHI soovitusel, mille kohaselt peaks asutuse teadusnõukogusse kuuluma pigem vähem asutuse enda töötajaid. TAI vaates on teadusdirektori liikmelisus piisav.

Eelnõu § 11 määrab kindlaks teadusnõukogu ülesanded. Teadusnõukogu ülesanded on:

- 1) kinnitada TAI teadustegevuse uurimissuunad ja anda soovitusi välisprojektides osalemiseks;
- 2) anda suuniseid TAI teadus- ja arendustegevuste elluviimiseks;
- 3) kiita heaks TAI arengukava ja teha järelevalvet selle tegevuskava täitmise üle;
- 4) korraldada avalik konkurss TAI direktori ametikoha täitmiseks. Avaliku konkursi tulemuse alusel sõlmib minister direktoriks valitud isikuga töölepingu kuni viieks aastaks;
- 5) kinnitada TAI akadeemilise töötaja ametikohtade nimetused, nende täitmise tingimused ja akadeemilisele töötajale esitatavad nõuded;
- 6) esitada TAI töötajaid asutuseväliseks autasustamiseks, Eesti Teaduste Akadeemiasse või auastmeisse valimiseks ja anda vastavaid soovitusi.

Kehtivas põhimääruses on TAI teadusnõukogu ülesanded suures osas sarnased teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 7 lõikes 6 sätestatud avalik-õiguslike ja eraõiguslike juriidiliste isikutena tegutsevate teadus- ja arendusasutuste teadusnõukogude ülesannetega. Sama seaduse sama paragrahvi lõige 7 sätestab õiguse määrata riigiasutuseks tegutseva teadus- ja arendusasutuse teadusnõukogu ülesanded kindlaks selle teadus- ja arendusasutuse põhimääruses. Seega ei ole teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduses § 7 lõikes 6 sätestatud ülesanded otseselt siduvad riigiasutuseks tegutseva teadus- ja arendusasutuse teadusnõukogu ülesannete kindlaks määramisel.

IANPHI soovitusel on TAI teadusnõukogu rolli ümberkujundamine vajalik, et tagada selle tõhusus ja vastavus rahvusvahelistele standarditele. IANPHI soovitusel peaks teadusnõukogu keskenduma teadus- ja arendustöö nõuannetele. Kehtiva põhimääruse sõnastus lubab eeldada, et teadusnõukogu töötab ise välja nii teadus- ja arendustegevuse põhisuunad kui ka arengukava. Tegelikult see nii ei ole. Arengukava ja selle alusel koostatava tegevuskava töötab TAI välja koos oma töötajatega ning võtab sealjuures arvesse ministeeriumi kui poliitikakujundaja suuniseid ja teadusnõukogu kui asutuse akadeemilise juhtimisorgani suuniseid. Teadusnõukogu peaks TAI-le olema eelkõige strateegiline nõuandev partner, kes oskab oma ekspertteadmisele tuginedes anda edasi ühiskonna ootusi TAI teadus- ja arendustegevuste elluviimisel ja arendamisel.

Suures osas on eelnõus teadusnõukogu ülesannete kindlaks määramisel lähtutud analoogiast teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 7 lõikega 6, mis sätestab avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isikuna tegutseva teadus- ja arendusasutuse teadusnõukogu ülesanded. Erandiks on eelarve ja majandusaasta aruande kinnitamine. Erinevalt avalik-õiguslike ja eraõiguslike juriidiliste isikutena tegutsevatest teadus- ja arendusasutustest ei kinnita riigiasutuseks tegutseva teadus- ja arendusasutuse eelarvet ja majandusaasta aruannet teadusnõukogu. Riigiasutuse puhul on eelarve kinnitajaks vastava valdkonna minister. TAI riigieelarveline toetus tuleb sotsiaalministeeriumist ning haridus- ja teadusministeeriumist. Riigiasutuse eelarvet käsutab ja selle kasutamise õiguspärasuse tagab asutuse juht. Majandusaasta aruannet teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses TAI kellelegi ei esita.

Eelnõu 4. peatükk. TAI ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine.

Eelnõu § 12 sätestab, et TAI tegevuse korraldab ümber või lõpetab Vabariigi Valitsus ministri ettepanekul, olles ära kuulanud teadusnõukogu arvamuse. Teadus- ja Arendusnõukogu on teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse alusel Vabariigi Valitsuse juures tegutsev nõuandev kogu, kes muu hulgas nõustab Vabariigi Valitsust riigi teadus- ja arendusasutuste asutamisel, ümberkorraldamisel ja tegevuse lõpetamisel.

Eelnõu 5. peatükk. Rakendussätted.

Eelnõu § 13 tunnistab TAI senise põhimääruse kehtetuks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei oma puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega ei kaasne mõjusid demograafiale, majandusele, loodus- ja elukeskkonnale, kohaliku omavalitsuse korraldusele ega regionaalarengule. Määrusel on mõju TAI töökorraldusele, kuna senisest paremini on kindlaks määratud TAI ülesanded ja tegevusvaldkond. Samuti on muutunud TAI teadusnõukogu ülesanded.

Andmekaitselane mõjuhindang

TAI põhiülesandeks on muu hulgas tervisestatistika tegemine, mis hõlmab andmete kogumist, nende statistilist töötlemist, analüüsi, levitamist ja säilitamist. Andmeid kogutakse ja analüüsitakse nii inimese tervise kui ressursi kohta kui ka tervisega seotud tegevuste või süsteemi kohta. TAI ei ole käesoleval ajal määratud riikliku statistika tegijana, kuid temast on kujunenud riikliku tervisestatistika tegija. TAI rakendab tervisestatistika tegemisel riikliku statistika tegemisele sätestatud nõudeid ja järgib ka Euroopa Liidu statistikaameti Eurostat tegevusjuhiseid statistika tegemiseks. Andmekaitsealase mõjuhindangu tegemisel lähtuti sellest, et juba praegu töödeldakse isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses isikuandmeid ning andmeesitajad ja TAI rakendavad juba praegu kõiki kehtivaid isikuandmetega seotud nõudeid. Eelnõu ei muuda seniseid tervisestatistika tegemise põhimõtteid, mille puhul juba rakendatakse isikuandmete kaitse nõudeid. Seega ei ole muudatusel olulist mõju isikuandmete töötlemisele. Kehtima jäävad samad turvameetmed ja ohuhinnangud.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid kulusid. TAI ülesannete täitmisega ja teadusnõukogu töö korraldamisega seotud kulud kaetakse TAI eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatati koostööstamiseks Siseministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja Haridus- ja Teadusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Tervise Arengu Instituudile, Terviseametile, Raviametile ja Tervisekassale. Koostööstusringilt laekus ainult üks ettepanek Tervise Arengu Instituudilt. Ettepanek oli määrata teadusnõukogu liikmete arvaks seitse kuni üheksa. Ettepanekuga arvestati, minimaalseks liikmete arvaks jäi viis ja maksimaalseks üheksa.